

Hoogbegaafde ouderen houden niet van bingo

Bron Trouw 9 maart 2019

Bewoners van woonzorgcentrum De Ingelanden krijgen college van studente Sanne Böing. In het groene shirt Ben van Kippersluis. Beeld Jorgen Caris

Vandaag begint de Week van de Hoogbegaafdheid. Voor jongeren met een hoog IQ is er wel aandacht, maar hoe zit het met de ouderen? In een Utrechts woonzorgcentrum kunnen ze colleges volgen.

Het Grand Café van woonzorgcentrum De Ingelanden in Leidsche Rijn zit vol. Masterstudent Sanne Boïng (25) geeft een college over cognitieve neurowetenschap – de werking van de hersenen. Het publiek? Een tiental slimme ouderen.

Voormalig basisschooldocent Ben van Klippersluis (68) zit er klaar voor. Toen hij zelf nog op school zat haalde hij zijn examens met... Hij stopt twee vingers in zijn neus en zegt: “Als je begrijpt wat ik bedoel.” Hij hoefde niet veel meer dan de titels in de boeken te lezen.

Toen hij hier naartoe moest verhuizen kwam dat gevoel van verveling soms weer opzetten. “Bingo?! Dan ben ik er niet. Sorry maar daar vind ik geen flikker aan”, zegt Van Klippersluis. In zijn medebewoner, de 86-jarige Ger Hardeman, vindt hij steun. “Wat zeg je? Bingo? Ja dat is niet zo moeilijk hè.” Hardeman lacht. Hij heeft het liever over hoe hij de grote verschuiving in de marktwerking heeft ervaren.

‘Wat wilt u nog leren?’

Uit onderzoek onder honderd hoogintelligente 60-plussers blijkt dat een meerderheid zich eenzaam voelt en meer dan 80 procent zich graag verder wil ontwikkelen. In het Utrechtse woonzorgcentrum proberen ze er tijdens het intakegesprek met een toekomstige bewoner al achter te komen of diegene behoefte heeft aan meer dan bingo.

“We vragen niet alleen naar hun verleden, maar ook wat ze in hun tijd bij ons nog zouden willen leren. Daarnaast is er om de twee weken een college in ons wetenschapscafé. Iedere student die zich aanmeldt, geeft vier colleges”, zegt afdelingsmanager Chantal Brons (42).

Een goede keuze, meent Noks Nauta van het Instituut Hoogbegaafdheid Volwassenen. “Als het aanbod niet aansluit bij behoeftes, kunnen depressieve klachten ontstaan of kunnen mensen opstandig worden.”

Van Klippersluis weet niet of hij hoogbegaafd is. “Nooit getest”, zegt hij. Volgens Nauta is het een bekend verhaal. “Ouderen weten het vaak niet. De onderzoeken naar hoogbegaafdheid zijn nog jong en als ze het ontdekken dan is dat vaak doordat hun kind of kleinkind hoogbegaafd blijkt. Daar hebben ze dan ook vaak een enorme klik mee”, zegt Nauta.

Geen issue

Volgens ontwikkelingspsycholoog Lianne Hoogeveen van de Radboud Universiteit werd tot begin jaren negentig gedacht dat hoogbegaafdheid onder volwassenen geen issue was. “Het idee was dat het in je schooltijd voor uitdagingen kon zorgen, maar daarna kon je eigen keuzes maken en zou het geen probleem meer moeten zijn.” Niet zo gek dus dat er in de ouderenzorg nog weinig aandacht voor is.

Maar hier in Leidsche Rijn dus wel. De vijftien aanwezige ouderen peinen over vragen als hoe een dwarsdoorsnede van je hersenen eruit ziet. Bij de meerkeuzevragen gaan de handen omhoog. Bij de dia over hoe het kan dat je voelt, vraagt de buurman van Van Klippersluis zich af waarom het gevoel in zijn arm weg is na een klap op de linkerkant van zijn gezicht. “Goede vraag”, antwoordt Boïng terwijl ze de mogelijke oorzaken uiteenzet.

‘Goede vraag’, zegt Sanne Boïng. Beeld Jorgen Caris

Geen van de aanwezigen noemt zich hoogbegaafd. Er is ook geen eenduidige definitie. “Als je alleen zou kijken naar een bovengemiddeld IQ

is ongeveer 2 procent van de bevolking hoogbegaafd”, aldus Nauta, die daar zelf ook onder valt. “Het is belangrijk te beseffen dat hoogbegaafdheid niet alleen gaat over kennis. Het is ook een manier van dingen observeren en vaak heel nieuwsgierig en kritisch zijn.”

Afdelingsmanager Brons kent wel voorbeelden: “Dat ze me vragen waarom we hebben besloten dat er vier man personeel in de twee huiskamers aanwezig moet zijn.”

Breng mensen met dezelfde interesse bij elkaar, zegt Noks Nauta. Van Klippersluis en Hardeman hebben daarbij geen hulp nodig. Na het college zoeken ze elkaar meteen op om te discussiëren. “We houden elkaar scherp”, zegt Hardeman, “En dat geeft mijn leven jou.”

Lees ook:

Toon begrip voor hoogbegaafde ouderen

Soms lijkt het of alleen kinderen hoogbegaafd zijn en dat alleen het onderwijs met hoogbegaafden te maken krijgt.

Hoogbegaafde ouderen worstelen met eenzaamheid

In de reguliere zorg voelen ze zich vaak niet thuis.